

Promoties en symposia

Jack van der Leden en André Nuchelmans

Promoties

'Een voldingend bewijs van ware vaderlandsliefde'. De creatie van literair erfgoed in Nederland, 1797-1845 is de titel van het proefschrift waarop **Francien Petiet** op 15 december 2011 aan de **Universiteit van Amsterdam** promoveerde. In de tweede helft van de 18de eeuw heerst onder de Nederlandse bevolking een gevoel van nationaal verval. Na de Gouden Eeuw verliest de natie op allerlei terreinen haar vooraanstaande rol, niet alleen op staatkundig en economisch maar ook op cultureel en literair gebied. Om het tijt te keren werden de vroegere schrijvers ingezet om de eigentijdse literatuur te verbeteren. Er werd dus literair erfgoed gecreëerd. Daarnaast werd de literatuur ook ingezet om het vaderland weer een gevoel van eigenwaarde te geven. Petiet onderzocht hoe dit in zijn werk ging. Literaire genootschappen blijken er een belangrijke rol in gespeeld te hebben. Zij organiseerden niet alleen prijsvragen, maar verspreiden het literair erfgoed ook door middel van lezingen en bijdragen aan tijdschriften. Analyse van de literatuurgeschiedenissen uit de onderzochte periode laat zien dat er grote eensgezindheid bestond over de samenstelling van het literaire erfgoed. Zo ontstond in de late 18de en 19de eeuw een middeleeuwse canon en kreeg het daarvoor ongestructureerde literaire verleden waarde toegekend.

'Regionale schouwburg richt zich meer op wensen van bezoekers' kopte een artikel in NRC Handelsblad op 12 januari. De conclusie volgt uit een rondgang langs regionale schouwburgen naar aanleiding van een onderzoek van

Kim Joostens. Joostens onderzocht de stelling dat 'theaters en concertzalen niet goed voor ogen hebben hoe hun publiek eruit ziet of wat voor publiek ze aan zich willen binden'. Ze beperkte zich in haar onderzoek tot de periode 2002-2007. Op de datum dat het artikel verscheen promoveerde zij aan de **Rijksuniversiteit Groningen op Kunst & Klant in de Nederlandse podiumkunsten. Naar een betere ruil van waarden tussen aanbieders en publiek**. De overheid beschouwt kunstmarketing al jaren als de oplossing om meer publiek te trekken. Gezien het dalend aantal bezoekers lijkt het echter niet te werken. Uit Joostens onderzoek komt onder meer naar voren dat vooral de invulling van de marketing hieraan ten grondslag ligt. Veel podia voeren een ad hoc beleid om voorstellingen onder de aandacht te brengen. Dit is meestal gericht op een willekeurig publiek. Een meer gerichte actie op een specifiek publiek zou beter zijn. Haar advies is dan ook dat podia zich meer moeten verdiepen in hun publiek. De rondgang van NRC Handelsblad langs een aantal regionale theaters laat zien dat er al van een omslag sprake is. De dissertatie van Kim Joostens is te downloaden op www.kunstenklant.nl

Het Nederlandse en Vlaamse cultuurbeleid vormen het onderwerp van de dissertatie van **Quirine van der Hoeven**. Zij promoveerde op 14 februari aan de **Universiteit Utrecht op Van Anciaux tot Zijlstra. Cultuurbeleid en cultuurparticipatie in Nederland en Vlaanderen**. De dissertatie is een vervolg op onderzoek dat Van der Hoeven eerder voor het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) deed naar de verschillen tussen het bezoek aan de podiumkunsten

en musea tussen Nederland en Vlaanderen. Dit verscheen in 2005 onder de titel *De grens als spiegel*. Een vergelijking van het cultuurbeleid in Nederland en Vlaanderen.

Het stimuleren van cultuurparticipatie was in de periode 1999-2009 zowel in Vlaanderen als Nederland een belangrijke doelstelling van het cultuurbeleid. Het bleken toch vooral de hoger opgeleiden te zijn, die zowel aan de hogere als lagere kunsten deelnamen. Van der Hoeven vergeleek het beleid ter bevordering van de cultuurparticipatie, zoals dat in Vlaanderen en Nederland gestalte kreeg in die periode tegen de achtergrond van het cultuurbeleid in beide gebieden vanaf de jaren zestig. In haar eerdere onderzoek constateerde Van der Hoeven dat de participatie aan musea en klassieke concerten in Vlaanderen opvallend hoger was en dat er meer jongeren aan deelnamen. In haar promotieonderzoek komt ze hier op terug en concludeert dat de verschillen in cultuurparticipatie niet zo evident zijn als eerder geconstateerd. Bovendien blijkt dat het beleid in Vlaanderen een andere betekenis en invulling kent dan in Nederland. Haar algehele conclusie is dat de kwaliteit van de beleidsvisie in Vlaanderen hoger is dan in Nederland. De basis hiervoor ligt vooral in het Vlaamse tweesparenbeleid dat sociaal-cultureel werk en kunsten en erfgoed combineert. Bovendien kan de Vlaamse minister van Cultuur meer invloed op de lokale culturele infrastructuur uitoefenen dan zijn Nederlandse collega. In Nederland blijkt de beleidsvisie op cultuur-educatie echter sterker ontwikkeld. Ze kunnen dus van elkaar leren. De promotie is uitgegeven door het SCP.

Symposia

Muziek Centrum Nederland in Amsterdam organiseert regelmatig discussies en informatieve bijeenkomsten voor en over het muziekvak, **MCN Muziekcafé**. De ene keer ligt het accent op de musici, de andere keer op de distributie van muziek of op podia. Tijdens **Zo werken hiphopfestivals en -podia** op 6 december 2011 vertelden programmeurs van kleine én grote podia over hun werkwijze. De belangstelling was zeer groot. Onder het toegestroomde publiek bevonden zich naast veel hiphop-liefhebbers ook beginnende artiesten die benieuwd waren hoe binnen te komen bij het grotere publiek. Onder de sprekers waren Wiecher Troost, programmeur van het Appelsapfestival in Amsterdam, Pieter Kleinhout, programmeur van het New Attraction festival in Groningen en Edwin Bruins van poppodium 't Kasteel in Alphen aan den Rijn. De Belgische hiphopscene staat er minder goed voor, aldus Tim Dalle van hiphopplatform III City. De belangrijkste conclusie was dat kwaliteit van cruciaal belang is. Op 8 december kwamen *best practices* uit verschillende genres aan de orde tijdens de bijeenkomst **Promotie: Best Practices muziekpromotie 2011**, over de vraag hoe succesvolle nummers of voorstellingen van nu hun promotie aanpakken. Besteden musici de activiteiten uit of ontpoppen ze zich liever als doehet-zelvers? Verschillende muziekgenres werden belicht door onder andere Pieter Both (zanger van reggaebeatband Jah6) en Ronald Keizer en Pieter van Exter (manager respectievelijk musicus bij afropopband Jungle by Night). Robin Theel, promotor van de opera Orfeo ed

Euridice, die van 3 juni tot en met 26 juli 2011 rond het water van de vijver van Paleis Soestdijk werd opgevoerd, vertelt over zijn ervaringen met de pers, zoals het NOS-journaal. De artiest moet behalve goede muziek maken, ook een product zijn met een Unique Selling Point (USP), aldus Theel. Bij Jah6 is het USP volgens hem de reggae met een traan. Zijn aanbeveling luidde: 'Melk je *free publicity* helemaal uit!' Maar Pieter Both relativeert: 'Uiteindelijk draait het toch altijd om de liefde voor je muziek, als je even die hele industrie buiten beschouwing laat. Is die liefde er niet, dan kun je het echt niet volhouden.' De muzieksector wordt net als de overige kunstsectoren flink getroffen door de bezuinigingen. De ingrijpende gevolgen stonden centraal tijdens de bijeenkomst **En wat nu !?!?** in het Muziekcafé op 15 december. Vertegenwoordigers van vier organisaties toonden hun strijdvaardigheid: Irene Witmer (Nederlands Kamerkoor), Stan Paardekoper (Holland Symfonia), Monique Scholten (Poppodium P3) en Rob Kramer (Productiehuis Oost-Nederland). Iedereen was boos en verontwaardigd. Op de slotvraag van gespreksleider Ewout van der Linden of er toch ook iets positiefs is voortgekomen uit het overheidsbeleid werd verschillend gereageerd. Scholten en Paardekoper vonden van niet, omdat de negatieve gevolgen van de bezuinigingen te groot zijn. Maar volgens Kramer zijn niet alle bezuinigingen verkeerd en Witmer zag juist interessante, creatieve oplossingen ontstaan.

Wat voor prijsbeleid hanteren kleine podia? Waar laten zij de prijzen voor een concert van afhangen? Dat waren vragen die op 19 januari ter sprake kwamen.

Dirk Noordman, organisatieadviseur, opende de bijeenkomst met een theorie over prijsbeleid en legde uit dat het afhangt van de marketingmix van een podium en de behoeften die de bezoekers van dat podium hebben. Chiel Zwinkels van het Bimhuis, Marceline Loudon van Stichting Muziek in Buren en Lidwien Vork van het Beauforthuis belichtten de praktijk. Prijsbeleid blijkt niet zelden nattevengerwerk te zijn. Verslagen van bovengenoemde bijeenkomsten staan op de website van Muziek Centrum Nederland, www.muziekcentrumnederland.nl/activiteiten/algemeen/mcn-muziekcafes/archief/. U vindt er ook de agenda voor toekomstige **Muziekcafés**.

Van 6 tot met 9 december vond in Rotterdam **DISH2011** plaats, de tweejaarlijkse internationale conferentie over digitaal erfgoed en de strategieën die erfgoedinstellingen kunnen volgen. De organisatie was in handen van **Erfgoed Nederland** en **DEN**. Digitalisering van erfgoed werd vanuit vier invalshoeken belicht: Business for heritage, Co-creation and crowdsourcing, Institutional change en Building a new public space. Op het Vimeo-kanaal van DISH zijn de videoregistraties te bekijken van de keynotes door Amber Case, Michael Edson, Samuel Jones, Charles Leadbeater, Clifford Lynch en Katherine Watson. Naast de plenaire sessies bood DISH2011 een groot aantal presentaties en workshops. De Digital Heritage Award 2011 (DISH Award 2011) werd dit jaar uitgereikt aan het beste *crowdsourcing*-project. Van de vijf genomineerde projecten kreeg 'Digitalkoot' van de Nationale Bibliotheek van Finland en Mikro-task van de conferentiebezoekers de meeste stemmen. Verslagen en

achtergrondinformatie kunt u vinden op www.dish2011.nl

Sinds 2010 is er jaarlijks een landelijk congres voor de openbare bibliotheken, de **Bibliotheek-tweedaagse**. Vorig jaar vond op 8 en 9 december in MartiniPlaza in Groningen de tweede editie plaats, met als thema **Kiezen én delen, over de positie van de bibliotheek in de veranderende maatschappij**. De organisatie was in handen van het **SIOB**, de **VOB** en **Bibliotheek.nl**. Staatssecretaris Halbe Zijlstra liet zich vertegenwoordigen door directeur-generaal Judith van Kranendonk. Zij gaf in een speech een heldere visie op de bibliotheken in de toekomst en werd vervolgens kort geïnterviewd door dagvoorzitter Thomas van Dalen. Daarna ging ze in gesprek met Ton Schroor, wethouder cultuur in Groningen. Ten slotte heette Maria Heijne, directeur van het SIOB, mede namens Ap de Vries, directeur VOB, en Diederik van Leeuwen, directeur Bibliotheek.nl, de bezoekers welkom en hield ze een speech over de toekomst van de bibliotheek. De belangstelling was groot. De vele tweets getuigen van het enthousiasme. Ook de parallelsessies werden goed bezocht. Het zogeheten Innovatieplein met informatiestands was letterlijk en figuurlijk het centrum van het congres. Rondom het plein stonden minitheaters waar zo'n dertig mensen per sessie terechtkonden voor een demonstratie, workshop of korte uitweiding over onderwerpen als widgets, de digitale bibliotheek, de Bibliotheek op School en telemarketing. De vijf genomineerden voor de Bibliotheek Innovatieprijs presenteerden hun werk, van wie er één de prijs won, de Verhalencoach van Biblio-service Gelderland. Cees Langeveld en Ernst-Jan Pfauth

verzorgden in de Martinikerk een presentatie over cultureel ondernemerschap. Tijdens de slotsessie kreeg Jan Mulder de lachers op zijn hand met een gesproken column. Voor een video-impressie en de plenaire en parallelsessies, zie www.siob.nl/b2d/.

Op 13 december organiseerde **debatcentrum Lux** te Nijmegen de bijeenkomst **Innovatie: geen Kunst aan?** Culturele en commerciële organisaties staan niet zelden op gespannen voet met elkaar. Culturele instellingen lijken niet altijd enthousiast over samenwerking met de economische sector. Ondernemers lijken op hun beurt niet altijd overtuigd van de boodschap dat zij de cultuursector nodig hebben. Willen kunstenaars eigenlijk wel ondernemers zijn of zal dit ten koste gaan van de creatieve vrijheid? Staat de cultuursector dan nog slechts in dienst van iets anders? Met al deze elementen moet rekening worden gehouden bij het vormgeven van een cultuur- en innovatiebeleid. Nieuwe ideeën, aangepaste strategieën en andere perspectieven zijn noodzakelijk, zeker ook binnen beleidsvorming. Hoewel er al initiatieven zijn voor samenwerking tussen deze sectoren en begrippen als cultureel ondernemerschap en creatieve economie veelvuldig worden toegepast, is er zeker nog ruimte voor verbetering. Hoe kunnen de cultuursector, beleidsmakers, ondernemers en de economische sector zoveel mogelijk van elkaars sterke punten profiteren? Over deze en gerelateerde vragen ging het debat tussen experts uit de verschillende sectoren. De avond ging van start met een gesprek tussen innovatie-expert Inez Kohlmann en kunstenaar/ondernemer Anouk Cléonne Visser over

de belangrijkste ingrediënten van innovatie. Wat is er binnen organisaties nodig voor het (in) voeren van een succesvol innovatiebeleid? Welke elementen zijn onmisbaar bij innovatie en op welke manier speelt creativiteit daarin een rol? Is de cultuursector onmisbaar voor innovatie? Ook was er aandacht voor de praktijk. Erna aan de Stegge (adviseur voor Kunst en Cultuur Gelderland, KCG) presenteerde het project KUNST-werkt, een voorbeeld van succesvolle samenwerking tussen kunstenaars en ondernemers. Anouk Cléonne Visser legde uit op welke wijze bedrijven, ondernemers en culturele instellingen van elkaars sterke punten kunnen profiteren. Annemieke Traag (gedeputeerde voor de provincie Gelderland) zette uiteen welke activiteiten in de afgelopen jaren binnen het provinciale beleid zijn ondernomen op het gebied van innovatie. Tot slot discussieerden de gasten en het publiek onder leiding van Oeds Westerhof (directeur LUX) en journaliste Anne Dohmen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Sanne Groen, sgroen@lux-nijmegen.nl.

Aan de vooravond van het indienen van de subsidieaanvragen bij het ministerie van OCW, gemeenten en fondsen organiseerde **Atana** in opdracht van het Theater Instituut Nederland de conferentie **All Inclusive**, over de economische kansen van culturele diversiteit, op 15 december in Theater aan het Spui in Den Haag. In de in 2010 ontwikkelde Code Culturele Diversiteit (CCD) worden vier pijlers genoemd voor het vormgeven van een nieuwe aanpak: personeel, partners, publiek en programmering. De code biedt een beleidskader en concrete handreikingen om

culturele diversiteit structureel in de instelling te verankeren. Mits goed aangepakt kan diversiteit voor een golf aan creativiteit zorgen. Via workshops over marketing, fondsenwerving, cultureel ondernemerschap, werving en selectie en publieksbereik kregen instellingen de tools aangereikt om effectief met culturele diversiteit aan de slag te gaan. De beoogde doelgroep – besturen, directies en leidinggevenden, adviseurs, beleidsmakers en ambtenaren uit het culturele veld – was ruim vertegenwoordigd, en mede daardoor was de conferentie een succes. Deelnemers waren onder anderen: Ekow Eshun (schrijver en bestuurslid Arts Council England), George Lawson (voorzitter Raad van Bestuur Fonds Podiumkunsten), Mavis Carrilho (maker CCD), Paul Broekhoff (directeur Cultuur Den Haag), Hilary Carty (directeur Cultural Leadership Programme England), Max van Engen (hoofd Kunst en Cultuur Amsterdam), Jamila el Mourabet, Joyce Rupert (Diversiteitsspecialist, Universiteit Groningen), Jörgen Tjon A Fong (artistiek directeur Urban Myth), Noraly Beyer (journalist, aanjager CCD) en Giep Hagoort (hoogleraar Kunst en Economie Universiteit Utrecht). Moderator was Hadassah de Boer. Tijdens de zaaldebatten en workshops werden ervaringen en standpunten uitgewisseld. Verslagen staan op www.codeculturelediversiteit.nl.

Tilburg University, School of Humanities organiseerde 18 januari in Theaters Tilburg voor de 26ste keer het **Symposium over jeugdliteratuur**. Het thema was dit jaar 'Helden, idolen en iconen'. Wie zijn de helden uit de jeugdliteratuur? Welke helden zijn iconen geworden? Identificeert de jeugd zich met de

boekhelden, of veeleer de helden van de beeldcultuur? Kunnen helden voor kinderen in bepaalde 'typen' onderverdeeld worden? Wat leert onderzoek ons over de relaties tussen bepaalde typen helden en identificatieprocessen bij kinderen en adolescenten? Dat waren een paar van de vragen die centraal stonden. Onder de bezoekers waren wetenschappers, bemiddelaars, auteurs en illustratoren over (onderzoek naar) jeugdliteratuur en de praktijk van boekpromotie en leesbevordering. Na een plenaire openingslezing door auteur, schilder en illustrator Wim Hofman werden in vijf parallelle thema's vijftien lezingen aangeboden. Vier waren geënt op de verschillende fasen in de culturele en literaire socialisatie van kinderen. Het vijfde thema was gewijd aan de bijzondere vorm en internationale zeggingskracht van het prentenboek. Schrijfster Floortje Zwigtman sprak bijvoorbeeld over slechte helden en Maaïke Meijer, hoogleraar Genderstudies in Maastricht, hield een lezing over popheldinnen. Met een feestelijke borrel werd de bijeenkomst afgerond. In december 2011 is er een themanummer verschenen van het tijdschrift **Literatuur zonder leeftijd** (2011, nr. 86) met naast het conferentieprogramma ook achtergrondartikelen. Naar aanleiding van het symposium zal er tevens een bundel verschijnen. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Carine Zebedee, helden2012@uvt.nl. Zie ook www.tilburguniversity.edu/nl/over-tilburg-university/schools/geesteswetenschappen/jeugdliteratuur.

De creatieve industrie is een van de negen topsectoren in de economie waarop het kabinet-Rutte wil inzetten. Nederlandse architectuur,

design en mode zijn internationaal succesvol en dat wil het kabinet graag continueren. Vergeleken met de beeldende kunst- en de podiumkunstensector zijn de bezuinigingen in de creatieve industrie dan ook relatief gering. Met ingang van 1 januari 2013 neemt het **Stimuleringsfonds voor Architectuur (SfA)** de subsidie-regelingen voor de sectoren Vormgeving, Games, Video- en Bouwkunst over van de Mondriaan Stichting en het Fonds BKVB. Het budget bedraagt 11,4 miljoen euro. De belangrijkste wijziging in de nieuwe opzet is dat de structurele subsidies plaatsmaken voor projectsubsidies. Een en ander werd uiteengezet tijdens de voorlichtingsbijeenkomst **What Grants Can Do! – over nieuwe subsidieregelingen en andere zaken**, georganiseerd door SfA en de **Federatie Dutch Creative Industries** in Pakhuis De Zwijger in Amsterdam op 18 januari. Janny Rodermond, directeur SfA, ging in op de toekomstige positie van het SfA. Welke stimulerende rol kan het als fonds voor ontwerpers spelen in het spanningsveld tussen cultuur, economie en maatschappij? Bonnie Dumanaw en Anne Hoogewoning gaven een toelichting op de nieuwe regelingen en wie er op welke wijze aanspraak op kan maken. Het basisstipendium voor startende architecten en ontwerpers verdwijnt. Onderwerpen die verder ter sprake kwamen waren, naast het veranderend cultuurbeleid en de wijzigingen in het subsidiestelsel, het maatschappelijke en culturele belang van de Topsector Creatieve Industrie, de rol hierbij van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en de gevolgen voor de ontwerpsector op korte termijn. Aandacht was er ook voor inspirerende voorbeeld-

projecten, businesscases en verdienmodellen. Centrale vraag was telkens: hoe kun je je staande houden, wanneer de economie stagneert? Het werd voorts duidelijk dat de geplande fusie van het Nederland Architectuurinstituut (NAi), de Premisela Stichting en het Virtueel Platform tot een ondersteunende instelling voor de creatieve industrie stroef verloopt. Over één ding zijn de betrokkenen het vooralsnog eens: de vestigingsplaats wordt Rotterdam.

Kunstbeoefening door senioren is een populair thema. Dat merkte **Kunstfactor** bij de organisatie van de conferentie **Ouderen en Kunstbeoefening** op 20 januari. Het grote aantal aanmeldingen vanuit zowel de zorg- en welzijnssector als de kunst- en cultuursector maakte verhuizing naar een grotere accommodatie (Het Compagnietheater, Amsterdam) noodzakelijk. Kunstfactor beoogt de amateurkunst in al zijn facetten te stimuleren. Senioren vanaf 50 jaar vormen daarbij een speciale aandachtsgroep. Actieve cultuurdeelname draagt bij aan het gevoel van geluk en welbevinden en kan tot op hoge leeftijd plaatsvinden. De centrale vraag van de conferentie was dan ook: hoe kunnen we kunstbeoefening door en voor senioren stimuleren en faciliteren? Prof. dr. Roelof Hortulanus, die als bijzonder hoogleraar de leerstoel Sociale interventies en lokaal sociaal beleid bekleedt aan de Universiteit van Humanistiek te Utrecht, gaf een analyse van het welzijn van ouderen in relatie tot kunstbeoefening. Hij presenteerde de resultaten van het onderzoek van het Landelijk Expertisecentrum Sociale Interventie (LESI) naar de positieve effecten van kunstbeoefening op

het welzijn van ouderen en de belemmeringen die ze ondervinden. Ook is onderzocht hoe kunstbeoefening voor deze doelgroep gestimuleerd en gefaciliteerd kan worden. Tevens werden de contouren gepresenteerd van het stimulerings- en faciliteringsprogramma dat op basis van de bevindingen is ontwikkeld. Een panel bestaande uit landelijke en lokale beleidsmedewerkers, deskundigen uit de fondsenwereld en welzijn en cultuur boog zich over de vraag hoe het faciliteren en stimuleren van kunstbeoefening door ouderen zowel in de welzijns- als in de cultuursector op de agenda gezet kan worden. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Kunstfactor, Fonds Sluyterman van Loo en ouderenfonds Stichting RCOAK.. Meer informatie op www.kunstfactor.nl/ouderen.

De **Reinwardt Academie** in Amsterdam organiseert maandelijks een inhoudelijk erfgoed debat, de **Erfgoedarena**. Elk debat wordt geleid door een expertvoorzitter die in gesprek gaat met gastsprekers en het publiek. **Eenmaal een vriend, voor altijd een vriend?** was de sprekende titel van een debat over relatiebeheer dat op 1 februari plaatsvond in de aula van de Reinwardt Academie. Culturele projecten volgen elkaar in een snel tempo op, maar hoe ga je om met de netwerken die je telkens opbouwt? Verlies je elkaar na een tijdelijke projectmatige samenwerking uit het oog of blijf je contact houden? Deel je je contact met je collega's en wordt die relatie daarna onderdeel van het bedrijfsnetwerk? Wie heeft de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van het contact? Dat waren de interessante vragen die onder leiding van Imre Vegh werden voorgelegd aan Annemarie

de Wildt (Amsterdam Museum), Edwin Jacobs (directeur Centraal Museum), Corine Sonke (psycholoog en adviseur bij NOA-VU.nl) en Mark Swinkels (social media marketeer). Zij weidden uit over hun bevindingen en bespraken hun *best practices*. De betekenis van digitale relatienetwerken en communitysites neemt steeds meer toe, was een van de conclusies. Voor meer informatie www.ahk.nl/reinwardt/actueel/erfgoedarena/.

Wat zijn de rol en de positie van een regionaal symfonieorkest in regio's: een museum voor de meesterwerken van de symfonische literatuur of een motor voor regionale ontwikkeling? Deze prangende vraag was onderwerp van een debat van het **Muziek Centrum Nederland & Het Brabants Orkest en 2018Brabant Culturele Hoofdstad** op 10 februari in het Chassé Theater in Breda. Het debat **Het symfonieorkest in de regio** ging over de veranderende rol van regionale orkesten in het nieuwe Europa. Michael Eakin, Chief Executive van de Royal Liverpool Philharmonic, hield een keynote over de kansen voor regionale ontwikkeling en de rol van het symfonieorkest daarin. Hij refereerde aan een samenwerkingsverband van zeven culturele organisaties in Liverpool dat de afgelopen jaren zorgde voor een ware metamorfose, onder meer door actief bij te dragen aan de sociale en economische vernieuwing van de stadsregio. Thema's die tijdens het debat onder leiding van Martijn Sanders aan de orde kwamen waren onder meer: hoe maak je als culturele organisatie van je regionale positie een krachtige marketingtool? Hoe ga je op zoek naar partners en bereik je sociale inbedding en worteling, zonder je symfonische identiteit te

verliezen? Onder de deelnemers waren Eric van Schagen (CEO van het beursgenoteerde Simac Techniek NV te Veldhoven) en Arthur van Dijk (directeur van Het Brabants Orkest). Na afloop van het debat konden deelnemers aanschuiven aan een diner en een concert bijwonen van Het Brabants Orkest. De directe aanleiding van het debat was de jaarlijkse bijeenkomst van het internationale orkestennetwerk ONE (Orchestra Network for Europe) in Eindhoven van 9 tot en met 11 februari 2012. Voor meer informatie www.brabantsorkest.nl/nieuws/debat.aspx.

De Nederlandse regering heeft aangegeven op korte termijn het Unesco Verdrag ter Bescherming van het Immaterieel Erfgoed te zullen ratificeren. 130 landen gingen Nederland al voor. Er staat dus op dit terrein van alles te gebeuren. Met het oog op de bezuinigingen, ook bij provincies en gemeenten, rijst de vraag of immaterieel erfgoed nog wel een kerntaak is van de overheid. Voor het **Fonds voor Cultuurparticipatie** en **Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed** redenen genoeg om een driedaags internationaal congres te organiseren, getiteld **Kansen en mogelijkheden. Internationaal congres over volkscultuur- en immaterieelerfgoedbeleid**, van 15 tot en met 17 februari in Deurne. Het congres, bedoeld voor beleidsmakers en voor erfgoedinstellingen, trok veel belangstelling uit binnen- en buitenland. De openingsspreker was staatssecretaris Halbe Zijlstra. Hij schetste de contouren van het nieuwe Nederlandse immaterieel-erfgoedbeleid. Andere openingssprekers waren Cécile Duvellé

(Intangible Heritage Section van Unesco in Parijs), Jan Jaap Knol (Fonds voor Cultuurparticipatie) en Ineke Strouken (Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed). Gedurende twee dagen kregen deskundigen de gelegenheid om uit te leggen hoe je het immaterieel erfgoed in kaart kunt brengen, hoe regio's of landen zich er (internationaal) mee kunnen profileren, hoe je erfgoedgemeenschappen kunt versterken, en hoe je verbindingen kunt leggen met cultuurparticipatie maar ook met economie. Een excursie naar Eindhoven op de laatste ochtend rondde het evenement af en bood een kennismaking met Nederlands immaterieel erfgoed: graffiti. Voor meer informatie: www.volkscultuur.nl.

Op boekmannieuws.blogspot.com doet de redactie van Boekman verslag van bijgewoonde bijeenkomsten, symposia, presentaties, promoties en benoemingen.